

הנחיה מס' 2.18 - מדיניות התביעה בתיקי חקירה בהם חשוד בביצוע עבירה כלפי שוטר מתלונן על שימוש בכוח מצד שוטר	הנחיות פרקליט המדינה
עדכון אחרון: י' בטבת התשע"ג, 23 דצמבר 2012	14 אפריל 2008 ; 24 נובמבר 2011 ; 23 דצמבר 2012

2.18 מדיניות התביעה בתיקי חקירה בהם חשוד בביצוע עבירה כלפי שוטר מתלונן על שימוש בכוח מצד שוטר

תכלית ההנחיה

1. הנחיה זו עניינה תיקי חקירה בהם קיים חשד לתקיפת שוטר או לעבירה אחרת שנעברה נגדו¹ ע"י אזרח חשוד, כאשר במהלך חקירת החשוד הוא מעלה טענה לשימוש בכוח שנקט שוטר נגדו.
2. תכלית ההנחיה לאפשר תיאום בין רשויות האכיפה ולמנוע מצב שבו ביחס לאותו אירוע יתנהלו שני הליכים מקבילים ברשויות אכיפה שונות – מצב שעלול להסתיים בדיבור של הרשות בשני קולות, ובהמשך אף עלול להביא להחלטות שיפוטיות סותרות ולתקלות.²
3. כמו כן, מיועדת ההנחיה למנוע שימוש לרעה בהליכי חקירת מח"ש נגד שוטרים שבצעו תפקידם כחוק, תוך שימוש בכוח בסמכות. להחלטה על פתיחה בחקירה פלילית נגד שוטר שפעל תוך מילוי תפקידו, עשויות להיות משמעותיות מיידיות מרחיקות לכת, עד כדי סכנה ליצירת "אפקט צינון" (Chilling Effect) על שוטרים, הנדרשים במקרים רבים לעשות שימוש בכוח כדי לבצע את תפקידם. לפיכך, בטרם החלטה על פתיחה בחקירה פלילית נגד שוטר, נדרשת בחינה מקצועית מוקדמת של התלונה בנסיבותיה.
4. הליך בדיקת התלונה נגד השוטר:

4.1 כדי להבטיח בקרה מקצועית חיצונית על טענות בדבר שימוש בכוח ע"י שוטרים, מחויבת המשטרה להעביר לבדיקת מח"ש – שהיא גורם מקצועי חיצוני בפרקליטות המדינה – את כל חומר הראיות הרלוונטי שנאסף בחקירת המשטרה, הכרוך בטענות כאלה.³

4.2 מח"ש אמונה על מיון התלונות לפי טיבן: ככלל, כאשר התלונה מגלה חשד ממשי לעבירה פלילית שביצע שוטר, תיפתח נגדו חקירה פלילית. מח"ש תימנע, על דרך הכלל, מלפתוח בחקירה כאשר הטענות מתיישבות עם שימוש חוקי בכוח או אגב חריגה קלה ממנו, שנעשו בסמכות המוענקת לשוטר על פי דין לצורך מילוי תפקידו; או כאשר קיים

¹ דוגמת הפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו ו/או העלבת עובד ציבור ו/או איומים – כאשר מחומר הראיות עולה, כי עבירות אלו קשורות בתלונתו של האזרח נגד השוטר.

² בש"פ 834/11 יוסף קובודי נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, ניתן ביום 8.2.2011) וכן ע"פ (ירושלים) 35419-05-11 מדינת ישראל נ' עומר טל ואח' (ניתן ביום 11.10.2011).

³ יצוין, כי לפי ס' 5 לפקודת המטה הארצי 06.03.03, משטרת ישראל מחויבת להעביר לבחינת מח"ש דרך קבע תיעוד העולה מחקירה ועלול לעורר חשד לביצוע עבירה ע"י שוטר.

הנחיה מס' 2.18 - מדיניות התביעה בתיקי חקירה בהם חשוד בביצוע עבירה כלפי שוטר מתלונן על שימוש בכוח מצד שוטר	הנחיות פרקליט המדינה
עדכון אחרון: כ"ז בחשוון התשע"ב, 24 נובמבר 2011	14 אפריל 2008 ; 24 נובמבר 2011

יסוד סביר לחשד, כי הטענה נגד השוטר היא מניפולטיבית ובלתי אמינה. זאת כדי למנוע תמריץ שלילי להגשת תלונות סרק נגד שוטרים ושימוש לרעה בהליכי חקירה ומשפט.⁴

4.3 על פני הדברים, האינטרס הציבורי בחקירת חשדות לעבירות פליליות שבוצעו ע"י שוטר מחייב בדיקת טיב התלונה נגד השוטר בטרם קבלת החלטה בנוגע לתלונה המקבילה נגד האזרח. אשר על כן, על דרך הכלל, מקום בו שוקל תובע להגיש כתב אישום נגד אזרח בגין תקיפת שוטר או בגין עבירות סמוכות,⁵ ובמהלך בחינה זו מתברר כי האזרח החשוד בתקיפת השוטר העלה טענה לפיה באותו אירוע ממש בוצע כלפיו שימוש בכוח ע"י שוטר, יוודא התובע כי תלונת האזרח (כגון הודעתו במשטרה בה טען כי הותקף על-ידי השוטר) בתוספת חומר הראיות בכללותו הועברו לעיון מח"ש. התובע ישהה את קבלת ההחלטה בתלונה המקבילה נגד האזרח עד אשר תתקבל החלטה במח"ש ביחס לטענות שהועלו נגד השוטר.

4.4 בתום הטיפול מח"ש תדווח על החלטתה לגורמים הרלוונטיים וכן לתחנת המשטרה ממנה הועבר החומר למח"ש מלכתחילה. חומר הראיות הרלוונטי שנאסף על ידי מח"ש, יועבר לפי דרישה לתובע/פרקליט, בהתאם לכללים המקובלים.

4.5 על החלטות מח"ש ניתן להגיש ערר ליועץ המשפטי לממשלה בהתאם לסעיף 64 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982.

5. הליך אישור מזורז: אינטרס ציבורי המצדיק הגשת כתב אישום מיידי נגד האזרח ומעצרו:

5.1 כאשר פרקליט/תובע מגיע למסקנה, לאחר בחינת תיק כאמור, כי האינטרס הציבורי מחייב פעולה מיידיית של הגשת כתב אישום נגד האזרח ובקשה למעצרו עד תום ההליכים, בגין עבירות שביצע לכאורה כלפי שוטר (לאור עוצמת הראיות נגד האזרח, טיבן ואיכותן; חומרת החשדות נגדו; עברו הפלילי; עוצמת מסוכנות; שיקולי מדיניות של רשויות האכיפה וכיוצ"ב), יפנה הפרקליט/התובע למח"ש בבקשה לקבל אישור בהליך מזורז.

5.2 פניה לאישור בהליך מזורז מחייבת את מח"ש לתעדף את הטיפול בחומר הראיות מושא האירוע, ולקבל החלטה מושכלת בהליך קצר מועד ביחס לטענות האזרח נגד השוטר/ים. לפיכך, הפרקליט/התובע יימנע מלפנות למח"ש בבקשה להליך מזורז מקום בו לא נמצאה הצדקה של ממש לכך.

⁴ ע"פ (חיפה) 10726-1-11 מדינת ישראל נ' יעקב קנדרו (ניתן ביום 24.03.2011)
⁵ לעיל, ה"ש 1.

הנחיה מס' 2.18 - מדיניות התביעה בתיקי חקירה בהם חשוד בביצוע עבירה כלפי שוטר מתלונן על שימוש בכוח מצד שוטר	הנחיות פרקליט המדינה
עדכון אחרון: כ"ז בחשוון התשע"ב, 24 נובמבר 2011	14 אפריל 2008 ; 24 נובמבר 2011

5.3 על הפרקליט/התובע לוודא כי הועבר לעיונה של מח"ש כל חומר הראיות שנאסף ע"י משטרת ישראל לצורך בחינת הבקשה. בכל מקרה שבו לאחר קבלת אישור בהליך מזורז, הגיע חומר ראיות נוסף לידי הפרקליט/התובע שהוא רלוונטי לאישור שניתן, חובתו של הפרקליט/התובע לוודא שחומר זה הובא לידיעת מח"ש, על מנת לאפשר, במידת הצורך, שקילה מחדש של האישור, ככל שניתן.

6. נהלי הטיפול במח"ש בנוגע לבקשה לאישור בהליך מזורז:

6.1 כאשר מתקבלת בקשת תובע לאישור בהליך מזורז, תתבצע בחינת החומר על ידי מח"ש בנוהל קצר מועד. הבחינה כוללת עיון מדוקדק בחומר הראיות שהועבר ע"י הפרקליט/התובע, לרבות בגרסת המתלונן (שהינו בגדר חשוד בתיק המשטרתי), בגרסאות השוטרים המעורבים באירוע, בגרסאות עדי ראייה (אם ישנם כאלה), כמו גם עיון בתיעוד הרפואי ובחומרים נוספים רלוונטיים שנאספים לתיק.

6.2 בתום בחינת חומר הראיות, תתקבל ע"י פרקליט בכיר במח"ש אחת ההחלטות הבאות:

6.2.1 חומר הראיות שנאסף מגבש חשד סביר לביצוע עבירה פלילית ע"י שוטר; ככל שכך, תינתן הנחיה לתביעות/פרקליטות להקפיד את המשך הטיפול המשפטי בתיק החקירה המשטרתי נגד האזרח, וזאת ביחס לעבירות שע"פ החשד ביצע נגד שוטרים.

6.2.2 חומר הראיות שנאסף אינו מגבש יסוד סביר לחשד לביצועה של עבירה פלילית מצד השוטר המעורב (כך למשל, אם השימוש בכוח המתואר על ידי האזרח, נעשה בסמכות או בחריגה קלה ממנה ולא היה בלתי סביר בשים לב למכלול נסיבות האירוע; במקרה של חוסר מהימנות לכאורי של התלונה או חשד סביר לתלונה מניפולטיבית); ככל שכך, החומר ייגנו במח"ש והודעה על כך תימסר לתביעות/פרקליטות.

6.2.3 חומר הראיות שנאסף מוביל למסקנה כי האינטרס שבהעמדת האזרח לדין תוך תקופת מעצרו, עדיף על פני מיצוי חקירת תלונתו. סגירת התיק בסיטואציה מעין זו הינה פועל יוצא של "חוסר עניין ציבורי יחסי" הנלמד ממכלול נסיבות האירוע. נסיבות אלה עשויות להיכרך במינוריות החשד נגד השוטר או בהעדר תימוכין לחשד מקום בו הם אמורים להימצא או בהעדר סיכוי סביר להגיע לממצאים ממשיים בחקירה; כל זאת בשים לב לכך שפרקליט/תובע מוסמך, הגיע למסקנה כי נגד האזרח נמצאו ראיות מספיקות המצדיקות הגשת כתב אישום וכי קיימת עילת מעצר המחייבת טיפול מיידי

<p>הנחיה מס' 2.18 - מדיניות התביעה בתיקי חקירה בהם חשוד בביצוע עבירה כלפי שוטר מתלונן על שימוש בכוח מצד שוטר</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: כ"ז בחשוון התשע"ב, 24 נובמבר 2011</p>	<p>14 אפריל 2008 ; 24 נובמבר 2011</p>

בעניינו. בנסיבות אלה, על מנת להגן על האינטרס הציבורי הכולל, ייגנו החומר במח"ש והודעה על כך תימסר לפרקליטות/תביעות.

7. ככל שיינתן אישור בהליך מזורז כאמור, ובמסגרת ההליך המשפטי המתנהל נגד האזרח או בפסק הדין שיינתן בענין, יתגלו ראיות נוספות נגד השוטר, על הפרקליט/תובע לעדכן את מח"ש על מנת שתישקל פתיחה בחקירה נגד השוטר בסוף ההליך.⁶

⁶ ע"פ (ירושלים) 35419-05-11 מדינת ישראל נ' עומר טל ואח' (ניתן ביום, 11.10.2011).